

Kolašin - kulturna ruta

1. Stara Barutana na Vinića brdu
2. Botanička bašta
3. Crkva Svetog Dimitrija
4. Spomenici iz oslobodilačkih ratova
5. Zavičajni muzej
6. Trg, stara turska varoš
7. Vodenica
8. Partizansko spomen groblje na Brezi
9. Manastir Morača

Stara Barutana na Vinića brdu

Legenda kaže da su Turci, krajem 18. vijeka odlučili da sagrade utvrđenje za skladištenje oružja na Vinića brdu, povjerivši posao pravoslavnom majstoru, grčkog porijekla. Okružen skelama i zaštićen od pogleda, iskoristio je to da sagradi barutanu u formi upisanog krsta. Kada su Turci vidjeli da zdanje ima osnovu upisanog krsta, simbola hrišćanske vjeroispovjesti, naredili su da majstora objese pored same barutane a građevinu su napustili. Ako se uputite ka Vinića Brdu osim što ćete moći da uživate u najljepšem pogledu na Kolašin i njegovu okolinu, i sami ćete moći da se uvjerite da je

graditelj ispunio svoj zavjet, jer se forma upisanog krsta i danas jasno vidi na ostacima barutane.

Crkva Svetog Dimitrija

Kako u samom Kolašinu nije postojala nijedna crkva, po oslobođenju od Turaka, 1879. godine, za privremenu upotrebu preuređena je i osvještana jedna mala kapela, koja je u tursko vrijeme služila kao osmatračnica. Poslije deset godina, zbog skučenosti i dotrajlosti, a u jeku podizanja crkvi u oslobođenim krajevima, u Kolašinu je 1888. godine sagrađena nova crkva. Prema tadašnjim običajima u građenju crkve učestvovali su svi vojni obavješnici kolašinskog kraja, a radovima je upravljao komandant Kolašinskog bataljona. Razidavši kamen po kamen staru crkvu Svetog Jovana Preteče, od istog kamena sagrađili su novu, Crkvu Svetog Dimitrija, jednobrodnu građevinu sa zvonikom na dva sprata i polukružnom oltarskom apsidadom.

Botanička bašta

Na površini od 646 m² i nadmorskoj visini od 1018 m, u naselju Dulovine nalazi se po mnogi čemu jedinstvena i nadaleko čuvena botanička bašta Danijela Vinceka. Formirana 1981. godine, jedina je na tlu Crne Gore sa autohtonim vrstama flore kontinentalnih planina (Bjelasic, Sinjajevine, Komova i Durmitora). Danas se u bašti može vidjeti oko 400 biljnih vrsta, među kojima je znatan broj endema, a više od 80% čini ljekovito bilje. Ne manje značajan i zanimljiv od same bašte, jeste i njen osnivač Danijel Vincek zaljubljenik u

Kolašin i njegovu prirodu, u čiju čast je biljka virak ili vilina rosa, dobila ime Alhbernill vincekii. Ukoliko budete imali sreću da vas kroz botaničku baštu lično vodi njen osnivač, zamolite ga da vam otkrije tajnu od koje se to biljke spravljaju tradicionalni orijentalni afrodisijak salep.

- Bašta je otvorena od maja do kraja avgusta
 - Najpovoljniji period za posjete je od 20. maja do 30. juna
 - Svim posjetiocima je obezbjeđen stručni obilazak u pratnji vodiča utorak/sreda/četvrtak: od 10-14 i 17-19h
 - Nedjeljom od 10-13h
 - Za grupe posjete neophodna rezervacija
- Tel. +382 20865477
+382 69015478

Vodenica

Na mjestu na kom je prije 200 godina stajala glavna seoska vodenica, danas se nalazi istoimeni restoran nacionalne kuhinje. U sačuvanom predašnjem ambijentu, sa dva vodenička kamena, u ovom neobičnom restoranu možete saznati kako se nekad mljelo žito, i zašto su baš vodenice bile stanište vila i duhova, ali i probati neki od regionalnih specijaliteta: kačamak, cicvaru, poparu, jagnjetinu i teletinu ispod sača, meso na seljački način, kao i najpoznatiji lokalni specijalitet KOLAŠINSKI LISNATI SIR. Jedino morate paziti da pojedete sav kačamak, jer prema narodnom vjerovanju, kome ostane kačamak u tanjiru ostaće i bez momka ili djevojke. U neposrednoj blizini vodenice, uz Kolašinsku rijeku, još uvijek se mogu vidjeti primjeri tradicionalne arhitekture, brvnare od drveta i kamena sa krovom piramidalnog oblika koje su objedinjavale stambene i pomoćne objekte u kojima se čuvala stoka.

Zavičajni muzej

Najbolje mjesto da saznate više o Kolašinu jeste Zavičajni muzej. Sa svoje tri zbirke (istorijskom, etnografskom i zbirkom slika), ovaj muzej pružiće vam priliku da upoznate ne samo bogatu istoriju, nego i običaje i način života ljudi ovog kraja. Odjeća, preslice, drveno posuđe i pokućstvo, dočaraće vam ambijent tradicionalnog kolašinskog ognjišta. A stare fotografije, dokumenti, barjaci, medalje i odlikovanja svedoče o borbama koje su obilježile život mještana ovog kraja. Samo muzejsko zdanje predstavlja spomenik za sebe. Osnovan 1982. godine, muzej je

smješten u zgradi u kojoj je nekad bila uprava i načelstvo okruga kolašinskog, a tokom Drugog svjetskog rata i zatvor. Sagradio ju je 1903. godine Pavle Milosavljev Vujsić, oblasni upravitelj grada, a priča se da ju je ubrzo potom i izgubio na kocki.

Partizanski spomen kompleks - groblje na Brezi

Breza postala simbol borbe, mjesto na kom su se održavali susreti omladine, centralne proslave istorijskih datuma, ustaničke vatre i štafete mladosti.

Spomenici iz oslobodilačkih ratova

Kao ratna prijestonica Crne Gore, Kolašin je tokom Drugog svjetskog rata bio centar dešavanja presudnih za istoriju čitave zemlje. O tome svjedoče brojna obilježja i spomen ploče na više mjesta u gradu.

U zgradi Osnovne škole novembra 1943. godine zasjedala je prva skupština Zernalskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Crne Gore i Boke (ZAVNO). U čast 40-ogodišnjica ovog događaja podignut je spomen dom ZAVNO u centru Kolašina, oko kog su postavljene biste narodnih heroja iz kolašinskog kraja. Spomen-ploče na zgradi osnovne škole podsjećaju i na ovde održana zasjedanja Prvog kongresa mladih crnogorskih antifašista i Prvog kongresa žena Crne Gore.

Na putu ka Staroj Barutani nalazi se spomen ploča narodnom heroju Marku Martinoviću koji je poginuo 1943. godine, u borbama za oslobođenje Kolašina zatvorivši svojim grudima cijev neprijateljskog mitraljeza.

Na žrtve I Prvog svjetskog rata podsjeća spomenik koji se nalazi na ivici školskog dvorišta, u spomen studentima iz kolašinskog kraja koji su kao dobrovoljci poginuli u tom ratu. Uz imena poginulih nalaze se i stihovi narodne lirске poezije.

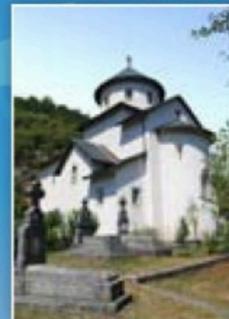
Trg, stara turska varoš

Put do Gornjeg Gradskog trga, vodi nas kroz glavnu pješačku ulicu. Neka vas ne iznenadi toliki broj kafica na jednom mjestu, zabilježeno je da je još davne 1891. godine Kolašin imao 26 kafana, a u čitavoj Jugoslaviji bio je to grad sa najviše kafica i kafana po glavi stanovnika. Izračunato je da je svaki stanovnik imao svoju stolicu. Istorija Kolašina, sažeta je u istoriji glavnog gradskog trga. Tu je Ali-paša Čengić 1651. godine podigao utvrđenu varoš Kolašin, sa džamijom, dućanima, hanovima i kućama za stanovanje. Nakon Berlinskog kongresa 1878. godine, ušavši u sastav Crne Gore, Kolašin su počeli naseljavati Moračani i Rovčani. Turska varoš je porušena, a kuće su počele da se grade po prvom urbanističkom planu i pod uticajem evropskih graditeljskih stilova čije projekte su donosili ugledni gradski trgovci. Najpoznatija je kuća Braće Marić, koja se i danas može videti, izgrađena u stilu secesije. Trg nosi ime narodnog heroja iz Kolašinskog kraja, Vukmana Kruščića, a na njemu je podignut spomenik i jednom od najpoznatijih narodnih heroja iz Crne Gore, španskom borcu Veljku Vlahoviću.

Manastir Morača

Na samo 25 km od Kolašina prema Podgorici nalazi se jedan od najljepših i najznačajnijih kulturnih i istorijskih spomenika u Crnoj Gori, manastir Morača. Podigao ga je 1252. godine unuk Stefana Nemanje, knez Stevan, na obali istoimene rijeke, uz sam vodopad Svetigoru. Manastir je postao međunarodno poznat po freskama izuzetne ljepote od kojih je najpoznatija "Gavran hrani proroka Ilju" iz 13. vijeka, čija je kopija na Svjetskoj izložbi fresaka u Parizu 1952. godine dobila drugu nagradu. U izuzetno bogatoj manastirskoj riznici čuva se primjerak "Oktoiha", prve štampane knjige na slovenskom jeziku iz 1493. godine i krst od orahovine iz XVI vijeka, rađen punih jedanaest godina. Manastirski kompleks, opasan visokim zidom, sastoji se od saborne crkve Uspenja Bogorodice, male crkve Svetog Nikole i konaka. Građena u raškome stilu, saborna crkva je velika jednobrodna građevina sa polukružnom apsidadom, bočnim pjevnicama i kupolom. Legenda kaže da je narod stvorio dan-hoda dugu kolonu, od Tušine do Morače, prebacujući od ruke do ruke žuti kamen – sigu, od kog je napravljen manastir. U središtu ogorčenih borbi koje su Moračani i susedna plemena vodili protiv Turaka, manastir je vjekovima bio duhovni, prosvjetiteljski, ali i politički centar gde su se sastajali najviđeniji predstavnici crnogorskih i brdskih plemena i održavani sabori o najznačajnijim pitanjima.

Turističke organizacije

Regionalna Turistička Organizacija Bjelasic i Komovi

Adresa: Trg Boraca 2
Tel: +382 (0) 20 865 110

Lokalna Turistička Organizacija

Adresa: Mirka Vešovića bb
Tel./Fax: +382 (0) 20 864 254
tokolasin@t-com.me

Hoteli

Hotel Bianca Resort & Spa *****

Adresa: Marka Vešovića bb
Tel. +382 (0) 20 863 000
www.biancaresort.com

Hotel Lipka ****

Adresa: Mojkovačka 20
Tel. +382 (0) 20 863 200
www.hotellipka.com

Hotel Brile ***

Adresa: Buda Tomovića 2
Tel/Fax: +382 (0) 20 865 021
www.brile.me

Hotel Čile ***

Adresa: Ranka i Strahinje Miloševića bb
Tel. +382 (0) 20 865 039
www.zlatnido.com

Hotel Garni **

Adresa: IV Proteterska
Tel. +382 (0) 20 865 484

Restorani nacionalne kuhinje

Restoran Konoba

Adresa: Trg Vukmana Kruščića
Tel. +382 (0) 69 241 507

Restoran Vodenica

Adresa: Junaka Breze
+382 (0) 20 865 338

Restoran Savardak

Naselje Biočinovići
Tel. +382 (0) 69 051 264

Kolašinski sir

Uz karakteristične regionalne specijalitete: kačamak, poparu, cicvaru, jagnjetinu sa Sinjajevine, meso ispod sača, ne smijete otići iz Kolašina a da ne probate tradicionalni KOLAŠINSKI LISNATI SIR. Ovaj gurmanski užitek pravi se od najkvalitetnijeg domaćeg mlijeka, dobijenog sa netaknutih planinskih pašnjaka.

Dobro došli!

Nalazite se na 954m nadmorske visine u gradu koji, okružen sa 6 planina, s pravom nosi naziv vazdušne banje. Sa bilo kog mesta u Kolašinu pogled se pruža na fascinantne planinske predjele, koji su privlačili turiste još početkom prošlog vijeka.

Čuven po svojim prirodnim ljepotama, kolašinski kraj ima još bogatiju istoriju. Na raskrsnici puteva, bio je poprište mnogih bitki i stradanja, u neprestanoj borbi koju su narodi ovog kraja vodili protiv Otomanske imperije, Austrougorskog carstva i okupatora u Drugom svjetskom ratu.

Kulturna ruta Kolašina vodi vas do najzanimljivijih mjesta u gradu na kojima ćete otkriti ne samo tajne kolašinske istorije i kulture, već i legende, običaje i gastronomiju ovog kraja.

ZAKORAČITE U ISTORIJU KOLAŠINA!

Više informacija o kulturnoj ruti i organizovane ture centar za kulturu Kolašin - suvenirnica

Radno vrijeme:

radnim danima: od 10h do 20h

subota: 13h do 20h

Adresa: Trg Boraca bb, 81210 Kolasin

e-mail: kulturakolasin@t-com.me

web stranica: www.kolasin.me

mobilni: +382 (0) 69/399-448

Iako ne postoji obilježena biciklistička staza, čitavu trasu rute moguće je obići biciklom.

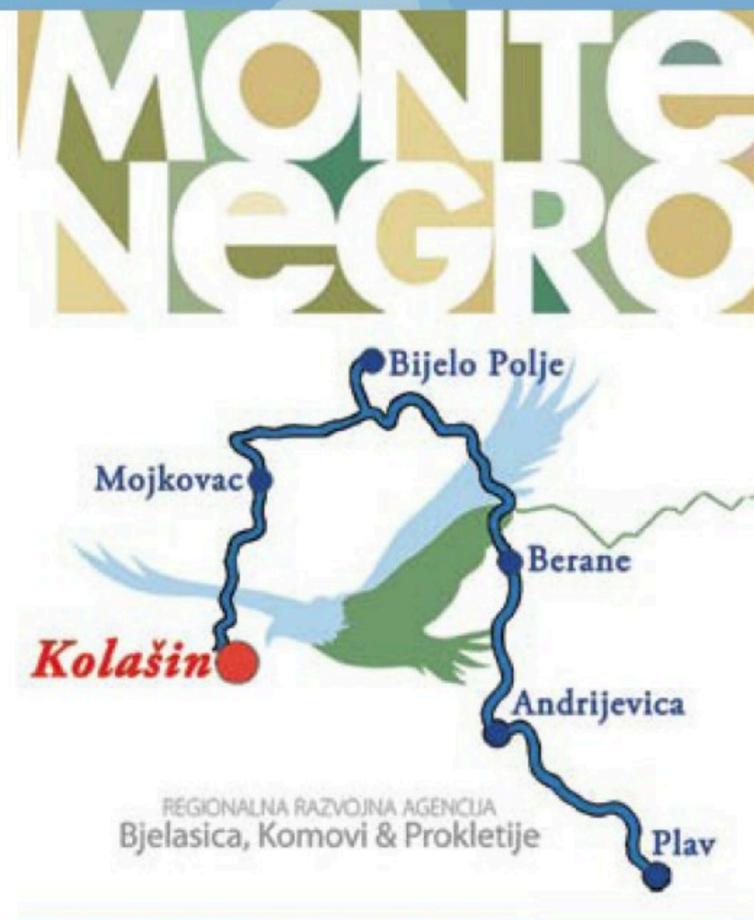
Plemena i bratstva

Kao i u ostalim djelovima Crne Gore, i ovdje se zna ko je porijeklom iz kog plemena i bratstva. U Kolašinu su to pretežno Rovčani, Moračani, Vasojevići i Uskoci. Svaku od ovih grupa prate predanja i legende o njihovim osnivačima koje su se prenosile sa koljena na koljeno, ali i karakteristične razlike u govoru i običajima, pa čak i osobinama njihovih pripadnika. Tako se za Rovčane na primer kaže da su najukuviji a za Vasojevke da su najljepše.

Crnogorski kodeks časti

Postoji nešto što je zajedničko za sve Crnogorce, ma iz kog plemena da vode porijeklo. To je kodeks časti, uzvišene vrijednosti do koje treba držati kao do života, a čije gubljenje i sramota je gore i od same smrti! Radije umrijeti nego podleći sramotno jer u smrti nema ni poraza ni sramote.

Duša svakog grada istkana je od njegove istorije. A istorija Kolašina obilježena je neprekidnim bitkama i bojevima, junaštvom, pogibijama i stradanjima. Rečima jednog on najprevođenijih pisaca ovog kraja Milovana Đilasa: "Ovdje je rat bio opstanak, način života..." Zato neka vas ne začudi što je najveći broj spomenika i obilježja ovog grada vezan upravo za ratna dešavanja.

KULTURNA RUTA Kolašin

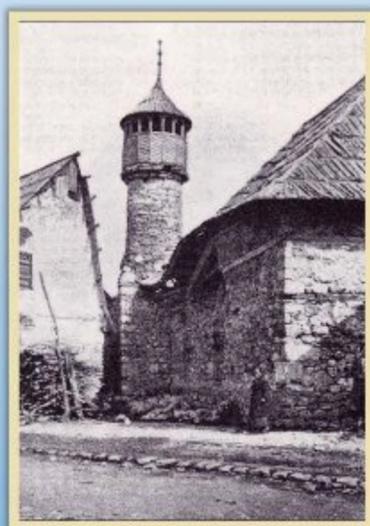
- Kako stići - Transport**
- Avio transport:** najbliži aerodrom je u Podgorici udaljen 75 km
 - Voz:** glavna železnička pruga Bar - Beograd prolazi kroz Kolašin
www.zcp-prevoz.me, Željeznička stanica Kolašin Tel: +382 (0) 20 441 492
 - Autobus:** dobro povezan autobuskim linijama sa svim gradovima u regionu
Autobuska stanica Kolašin Tel: +382 (0) 20 864 033
 - Automobil:** magistralnim putem preko Podgorice - 75 km; od Bijelog Polja - 54 km

Gornji gradski trg Stara turska varoš

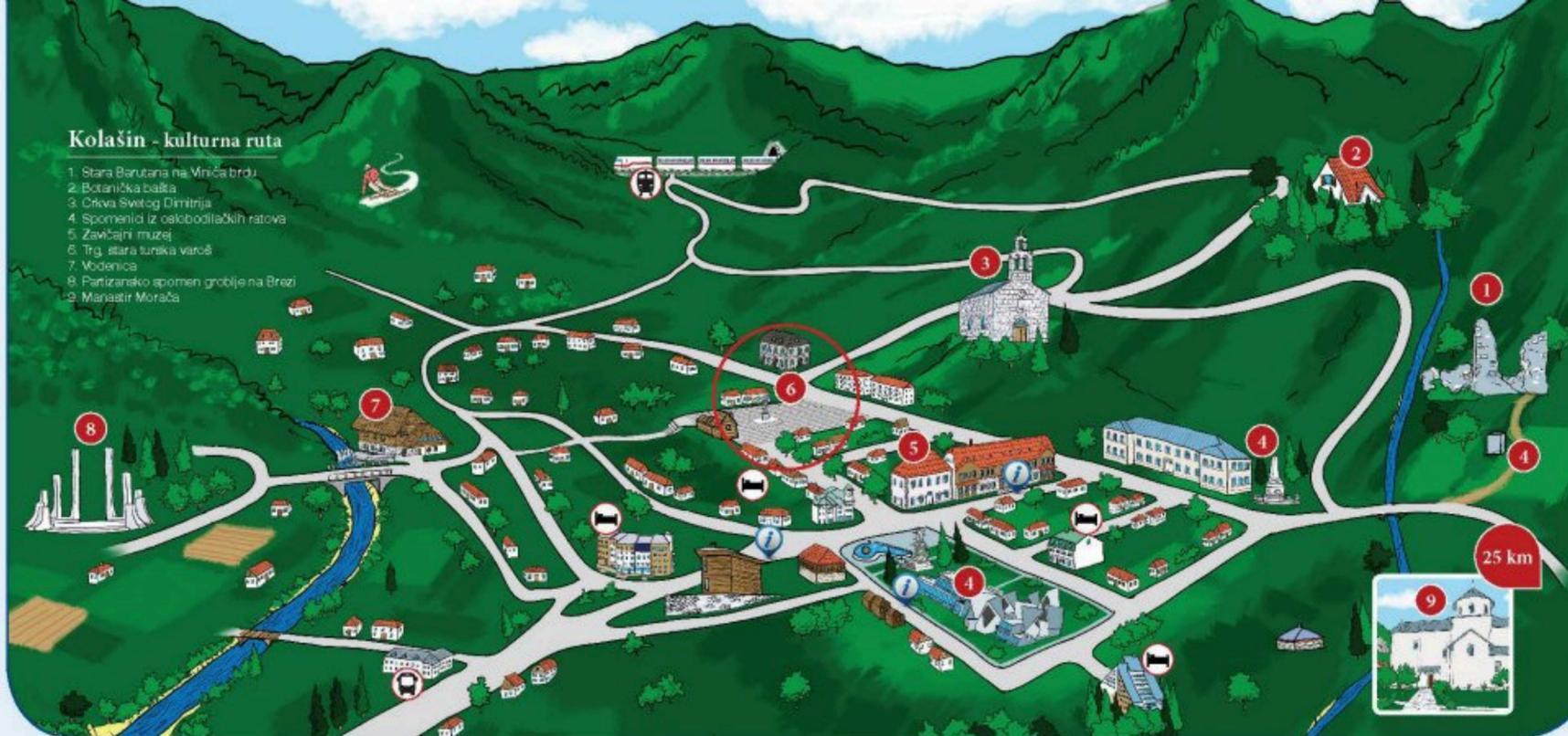
Nalazite se na mjestu na kom su nekada bili dućani, hanovi, kuće za stanovanje i džamija. Tu je 1651. godine turski vojskovođa Ali Paša Čengić podigao utvrđenu varoš Kolašin. Po tadašnjim običajima, utvrđenje je podignuto u istoimenom selu, na raskrsnici značajnih puteva sa kojese mogao kontrolisati čitav kraj.

You are at the spot where shops, inns, residential houses and a mosque used to be. At this place Ali Pasha Cengic built a fortified town Kolasin in 1651. As it was a custom at the time, the fortification was built in the village of the same name at the intersections of significant roads that could be used to control the entire region.

Po završetku rata sa Turskom (1876-1878), poznatog u narodu kao Velji rat, Crna Gora postaje samostalna i nezavisna država. Odlukama Berlinskog kongresa biva teritorijalno proširena, a u njen sastav ulazi i Kolašin, koga postepeno naseljavaju crnogorska plemena Moračani i Rovčani. Turska varoš doživljava transformaciju, a 1887. godine grad dobija i prvi urbanistički plan. Nove tendencije stižu u Kolašin preko bogatih gradskih trgovaca, koji u želji da se izdvoje od ostalog stanovništva, počinju da grade kuće po ugledu na one u evropskim metropolama. Na trgu se i sada može vidjeti nekad velelepna kuća, koju su najugledniji kolašinski trgovci, braća Marić, podigli 1907. godine u stilu secesije.

Upon the end of the war with Turkey (1876-1878), known among people as Velji (The Great) War, Montenegro became an independent country. By the decisions of the Berlin Congress, it expanded its territory, to cover Kolasin, which got inhabited by the population of Montenegrin clans from Moraca and Rovci. The Turkish town experienced a transformation, and in 1887 the town got its first urban plan. New tendencies arrived to Kolasin through wealthy town traders who, in a wish to be different from the others, started building houses similar to those in European capitals. The square still hosts a once magnificent house built by the most respectable Kolasin traders, Marić brothers in 1907, in Art Nouveau style.

Kolašin - kulturna ruta

1. Stara Barutana na Mriča brodu
2. Botanička bašta
3. Crkva Svetog Dimitrija
4. Spomenik iz otkolodilačkih ratova
5. Zavičajni muzej
6. Trg, stara turska varoš
7. Molenica
8. Partizansko spomen groblje na Brezi
9. Manastir Morača

Trgovači oko 1934. godine

Grad se razvijao oko gornjeg i donjeg trga, koji su i danas centar društvenog života,

The town developed around the upper and lower squares, which are to this day, the center of

sa mnogobrojnim kafićima i restoranima. U periodu od 1881. do 1902. godine u Kolašinu je izdato čak 39 dozvola za otvaranje kafana. Često se dešavalo da se one nalaze jedna preko puta druge, pa dok su u jednoj služili rakiju, u drugoj su kafu, a na kraju večeri bi podijelili pazar. Po svojim kafićima i kafanama Kolašin je bio nadaleko čuven. Bio je to grad sa najviše kafana po glavi stanovnika na teritoriji bivše Jugoslavije. Izračunato je da je svaki stanovnik imao svoju stolicu.

social life, with numerous cafés and restaurants. Between 1881 and 1902, as much as thirty-nine permissions for opening cafés were issued in Kolasin. It was often the case that they were just across the road from each other, and then they would serve brandy in one and coffee in another, and split the profits at the end of the day. Kolasin was widely famous for its cafés and restaurants. It was a town with the largest number of cafés per capita in former Yugoslavia. It was calculated that each citizen had their own chair.

Danas se na samom trgu nalazi i jedan od najpoznatijih restorana nacionalne kuhinje, Konoba, koji po svemu podseća na tradicionalne kolašinske kuće, ukrašen starim pokućstvom i posuđem. U njemu možete probati neki od kolašinskih specijaliteta kao što su lisnati sir, pršut, kačamak, ali i nadaleko čuvene rakije.

Today, one of the best-known restaurants with national cuisine, Konoba, situated at the very square, to the detail resembles traditional Kolasin houses, decorated with old furniture and dishes. You can try some of the Kolasin specialties there, like leaved cheese, ham, polenta and widely famous brandy.

Upper Town Square The Old Turkish Town

Trg nosi ime narodnog heroja iz kolašinskog kraja, Vukmana Kruščića, a centralno mesto na njemu zauzima spomenik Veljku Vlahoviću, španskom borcu i jednom od najpoznatijih narodnih heroja iz Crne Gore. Spomenik je rad vajara Ota Loga.

The square is named after a bearer of the Order of Peoples Hero Vukman Krušic, and on the square there is a monument of Veljko Vlahovic, the volunteer in the Spanish Civil War and one of the most famous bearers of the Order of People's Hero from Montenegro. The monument is the work of the sculptor Oto Loga.

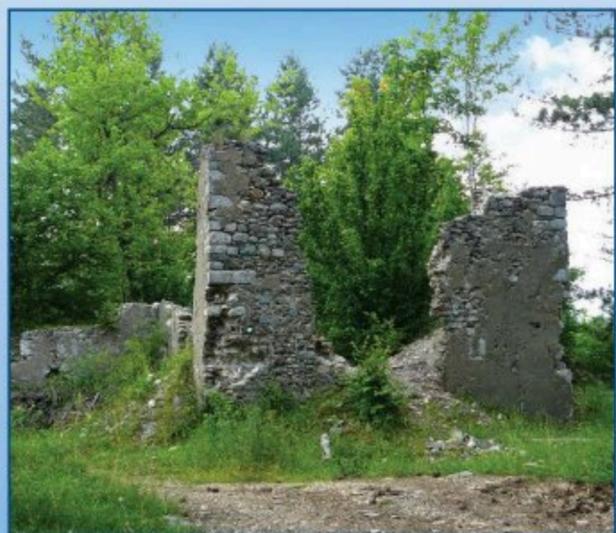

Stara Barutana na Vinića brdu

○ Kada su u ljeto 1858. godine udružena crnogorska plemena: Rovčani, Moračani, Vasojevići, Uskoci, Drobnjaci, Kući i Bratonožići, predvođeni vojvodom Miljanom Vukovićem napali i zauzeli Kolašin, tadašnju tursku kasabu, porušene su sve osmatračnice, kule, kao i glavna tvrđava koja se nalazila u blizini gornjeg gradskog trga. Zapaljena je i nekadašnja barutana na Bašanjem brdu.

In the summer of 1858, when joint forces of Montenegrin clans, Rovčani, Moracani, Vasojevići, Uskoci, Drobnjaci, Kuci and Bratonožići, led by the Duke Miljan Vuković attacked and conquered Kolasin, a small Turkish town, watchtowers and the main fortress that was located close to the main town square were destroyed. The former powder-mill on the Bašanje hill was also burned down.

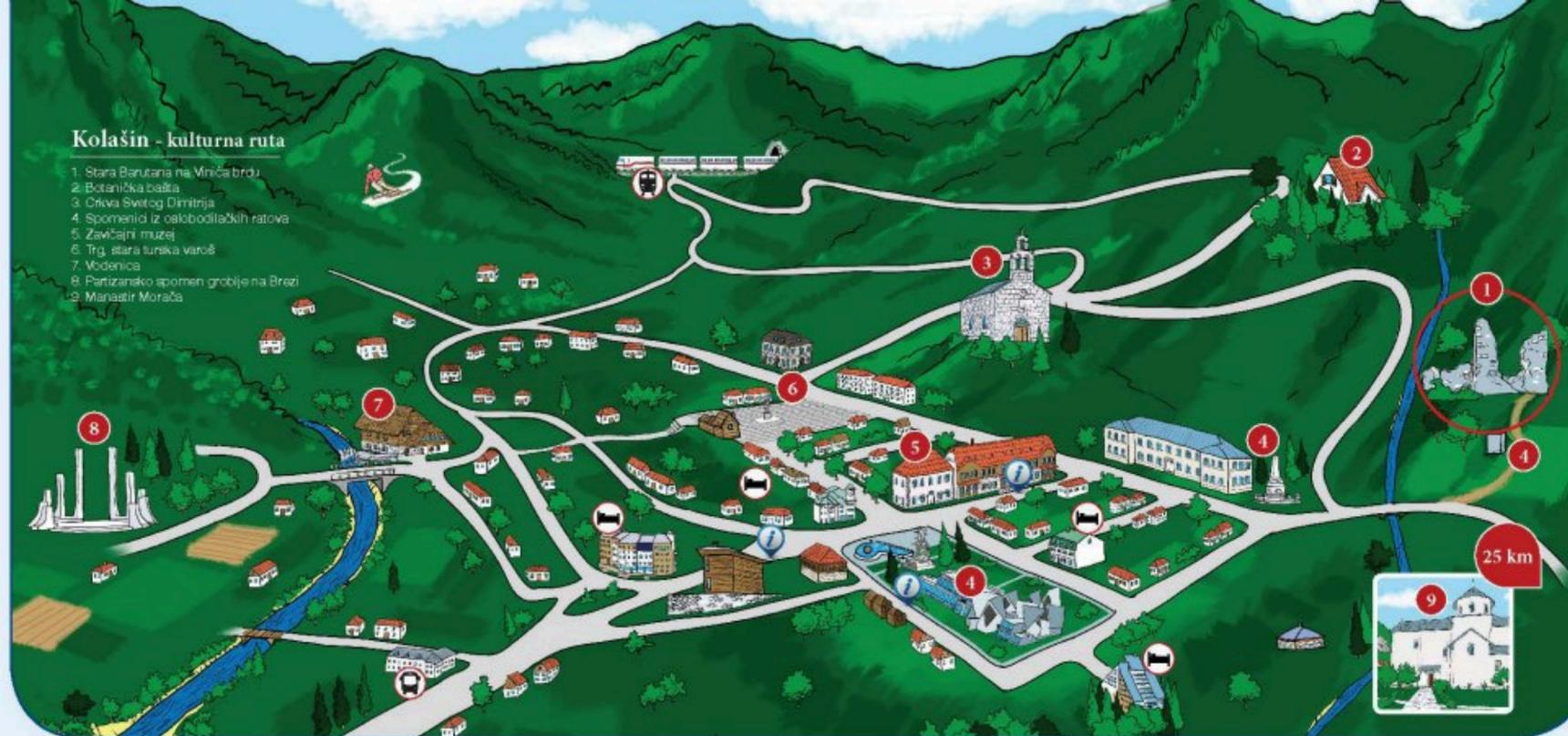

○ Po predanju Madžar paša, iz Sjenice došao je u Kolašin 1861. godine sa vojskom od 10.000 vojnika. Oni su tog ljeta ponovo osvojili Kolašin i sagradili novu tvrđavu u reonu donjeg trga, kasarnu na Brezi, i osmatračnice oko grada. Tada je sagrađena i barutana na Vinića brdu.

According to a legend, Madzar Pasha from Sjenica came to Kolasin in 1861 with his army of 10,000 soldiers. They repossessed Kolasin that summer and built a new fortress on the location of today's lower square, army barracks on Breza and watchtowers around the town. The powder-mill on the Vinica hill was also built then.

○ Legenda kaže da je barutanu projektovao neki pravoslavni Grk koji je službovao u turskoj vojsci. Po završetku radova, kada je

The legend says that the powder-mill was designed by an Orthodox Greek who was a member of the Turkish army. Upon finishing the

The old Powder-mill on the Vinica hill

○ U blizini se nalazi i spomen-ploča koja podsjeća na pogibiju narodnog heroja iz II Svetskog rata, Marka Martinovića, koji je 4. oktobra 1943. godine svojim grudima zatvorio cijev neprijateljskog mitraljeza.

A plaque is placed very close to it, a reminder of the death of a bearer of the Order of People's Hero from World War II, Marko Martinovic, who was killed blocking the enemy machine gun barrel with his bare chest on October 4, 1943.

○ Zgrada barutane na Vinića brdu bila je ozidana kamenom koji je vojska donijela iz korita rijeke Tara i Pažanjskog potoka i pokrivena crijepom. Tragova crijepa ima i danas.

The powder-mill building on Vinica hill was made of stone brought from the riverbed of the river Tara and Pažanjski stream by the army and covered with tiles. There are some remnants of the tiles even today.

○ Sa ovog mjesta pruža se najljepši pogled na rijeku Taru, Kolašin i njegovu okolinu.

The most beautiful view of the river Tara, Kolasin and its surroundings can be seen from this place.

glavnokomandujući turski oficir shvatio da je barutana sagrađena u obliku krsta, odmah ga je osudio na smrt i objesio pored barutane. U narodu se pričalo da je taj Grk govorio moračkim glavarima, sa kojima je tajno kontaktirao dok je barutana zidana, da je barutanu projektovao u obliku krsta, pravilnih kraka, jer osjeća da se bliži kraj Osmanskome carstvu i da bi poslije oslobođenja ova tvrđava mogla poslužiti pravoslavnom stanovništvu kao crkva.

works, the commanding Turkish officer sentenced him to death and hanged him next to the powder-mill when he realized it was made in the shape of a cross. The story that circulated among the people said that the Greek told to the heads of Moracani, who he secretly contacted during the construction of the powder-mill, that he designed it in the shape of a cross with regular spokes because he had a feeling that the end of the Ottoman Empire was very close, and that upon liberation that fortress could serve as a church for the Orthodox population.

○ Barutana je služila crnogorskoj vojsci sve do 1908. godine, kada je napravljena kasarna na Brezi. Prvi put je oštećena prilikom austrougarskog bombardovanja 1915. godine. Kasnije je austrougarska vojska pored barutane podigla vješala i 1916. godine na ovom mjestu su obješeni istaknuti rodoljubi Mijat Redžić, Vlajko Vešović i Savo Stožinić.

The powder-mill was used for the Montenegrin army up to 1908, when the barracks on Breza were built. It was damaged for the first time during the Austro-Hungarian bombing in 1915. Austro-Hungarian army later built gallows next to the powder-mill, and, in 1916, prominent patriots, Mijat Redzic, Vlajko Vesovic and Savo Stozinic were hanged here.

Spomenici iz oslobodilačkih ratova i Zavičajni Muzej

The history of Kolašin is marked with continuous battles and fights, deaths and sufferings. The battle against Turkish conquerors lasting for centuries, Balkans Wars, The First and the Second World War. Wars and battles are deeply imprinted not only into the memory of inhabitants of Kolašin, but also into the physiognomy of the town. Walking through the town you can see numerous monuments and features built in memory on liberation battles of people from this region. The largest number of these is from the Second World War when Kolašin became the war capital of Montenegro and the centre of events crucial for the entire country.

Istorija Kolašina obilježena je neprekidnim bitkama i bojevima, pogibijama i stradanjima. Vjekovna borba sa turskim osvajačima, Balkanski ratovi, I i II Svjetski rat. Rat i vojevanje duboko su utisnuti ne samo u sjećanje Kolašinaca,

već i u samu fizionomiju grada. Šetajući Kolašinom, naići ćete na brojne spomenike i obilježja podignuta u znak sjećanja na oslobodilačke borbe naroda ovog kraja. Najviše je onih iz Drugog svjetskog rata, kada je Kolašin bio ratna prijestonica Crne Gore i centar dešavanja presudnih za čitavu zemlju.

Na samom trgu nalazi se spomenik žrtvama fašističkog terora, rad vajara Vojina Đakića, a u parku oko spomenika postavljene su biste narodnih heroja iz kolašinskog kraja.

Centralni dio trga zauzima Spomen dom ZAVNO, podignut u čast 40-godišnjice prvog zasijedanja Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Crne Gore i Boke. Ova zgrada neobičnog oblika, rad arhitekta Marka Mušića, često je svrstavana među najljepše spomenike poslijeratne arhitekture.

On the square there is a monument of the victims of fascism terror, work of sculptor Vojin Bakic, and busts of bearers of the Order of People's Hero from Kolašin region are placed around the monument, in the park.

The central part of the square is taken by ZAVNO memorial building, built in the honor of the 40th anniversary of the first Session of National Anti-fascism Council for Liberation of People of Montenegro and Boka. This building, unusual in form, the work of the architect Marko Music, is often considered to be one of the finest monuments of post war architecture.

The Primary school building was the place where some of the most important events from the Second World War took place. Upon the capitulation of Italy, in the liberated Kolašin, the first session of the National Anti-fascism Council of Montenegro and Boka was held

Zgrada osnovne škole bila je mjesto održavanja nekih od najznačajnijih dešavanja za vrijeme II Svjetskog rata. Poslije kapitulacije Italije, u oslobođenom Kolašinu zasijedala je 15. i 16. novembra 1943. godine prva skupština Zemaljskog antifašističkog vijeća Crne Gore i Boke, uz učešće 544 delegata

Kolašinu zasijedala je 15. i 16. novembra 1943. godine prva skupština Zemaljskog antifašističkog vijeća Crne Gore i Boke, uz učešće 544 delegata

iz svih crnogorskih krajeva. Ubrzo potom u njenim učionicama održani su i Prvi kongres žena antifašista Crne Gore i Prvi kongres antifašističke omladine

of Montenegro and the First Congress of Anti-fascist Youth of Montenegro were held in its classrooms.

As a memory of students from Kolašin region who died as volunteers in the First World War, a monument was built in 1940 and placed on the western edge of the schoolyard.

The most complete testimony of the history and life of this region can be found in the Homeland Museum. It is located in the town center, across the square and its building is a monument itself. It was built in 1903, for Pavle Milosavljev Vujsic, Head of District, and they say that he lost it gambling soon after. The Kolašin District management was located there, as well as the Perfect Department, and during the Second World War it served

Monuments from Liberation Wars and Homeland Museum

Crne Gore. U spomen studentima iz kolašinskog kraja koji su kao dobrovoljci poginuli u Prvom svjetskom ratu podignut je 1940. godine spomenik na zapadnoj ivici školskog dvorišta.

Najpotpunije svedočanstvo o istoriji i životu ovog kraja možete naći u Zavičajnom muzeju. Smješten u najužem centru grada, preko puta trga, i samo muzejsko zdanje predstavlja spomenik za sebe. Sagradio ga je 1903. godine Pavle Milosavljev Vujsić, oblasni upravitelj grada, a priča se da ga je ubrzo potom i izgubio na kocki. Tu je bila smještena uprava i načelstvo okruga kolašinskog, a tokom Drugog svjetskog rata služio je kao zatvor. Muzej je osnovan 1982. godine, a sačinjavaju ga 3 kolekcije: istorijska, etnografska i zbirka slika.

as prison. The museum was founded in 1982, and it is made of three collections: historical,

ethnographic and collection of paintings.

Botanička bašta

Nalazite se na 1018m nadmorske visine, ispred jedinstvene botaničke bašte u Crnoj Gori. Formirana 1981. godine, jedina je na tlu Crne Gore sa autohtonim vrstama flore kontinentalnih planina (Bjelasice, Sinjajevine, Komova i Durmitora). Danas se u bašti, na površini od 646 m², (i dodatnih 180 m² kultivara) može vidjeti oko 400 biljnih vrsta, među kojima je znatan broj endema, a više od 80% predstavljaju ljekovite vrste.

You are at 1018 m above sea level, in front of a botanical garden unique in Montenegro. It was established in 1981 and it is the only one in the Montenegro with indigenous species of mountain areas flora (Bjelasica, Sinjajevina, Komovi and Durmitor). In the garden today, across an area of 646 m², there are more than 400 plant species, among those a large number of endemic types and more than 80% medicinal herbs.

U pogledu sistematske postavke, nastojalo se, koliko je to bilo moguće, imitirati uslove prirodnih staništa za pojedine grupacije biljaka. Sve biljne vrste obilježene su latinskim, a djelimično i narodnim nazivima.

As to the systematic settings, we have tried, within the possibilities, to imitate the conditions of natural habitat for certain groups of plants. All the plant species are marked with Latin and partly popular names.

Bašta raspolaže sa bazom podataka kroz koje se prati morfologija i fenofaze pojedinih biljaka, bibliotekom i zbirkom fotografija.

The garden has a database (and it is used for monitoring the morphology and growth stages of certain plants) a library and a photo collection.

Osnivač ove jedinstvene botaničke bašte je Danijel Vincek zaljubljenik u Kolašin i njegovu prirodu, koji je proteklih

The founder of this unique botanical garden is Daniel Vincek, an adorer of Kolašin and its nature, who dedicated thirty years of his

trideset godina posvetio zaštiti crnogorske planinske flore. Od njega možete čuti informacije o ljekovitim travama, rijetkim i zaštićenim biljnim vrstama, šumskim plodovima, pečurkama, organskoj hrani, ali i saznati mnoge zanimljivosti vezane za sam grad i njegovu istoriju. U njegovu čast je biljka virak ili vilina rosa, dobila ime Alchemilla vinceki.

life to protection of Montenegrin mountain flora. You can learn from him about medicinal herbs, rare and protected plant species, but also many interesting things related to the town itself and its history. In his honor, the plant Alchemilla vulgaris was named as Alchemilla vinceki.

Bašta je otvorena za posjete od maja do kraja avgusta. Najpovoljniji period za posjete je od 20. maja do 30. juna. Svim posjetiocima je obezbijeden stručni obilazak u pratnji vodiča: utorak/srijeda/četvrtak: od 10-14 i 17-19h, nedjeljom: od 10-13h. Za grupne posjete neophodna rezervacija. Tel. +382 20 865 477 +382 69 015 478

Turistička Organizacija Kolašin prihvata i usmjerava posjetioce uz naplatu ulaznice: tokolasin@t-com.me / info@kolashin.travel www.kolashin.travel tel/fax +382 20 864 254

The garden is open for visits from May until the end of August. The best period for visits is from May 20 to June 30. All the visitors are provided with a professional tour guide service on Tuesdays, Wednesdays and Thursdays from 10 am to 2 pm and from 5 pm to 7 pm. Sundays – from 10 am to 1 pm. The reservation is necessary for group visits. Tel. +382 20865477 +382 69015478

Tourist Organization Kolašin welcomes and directs the visitors, sells tickets: tokolasin@t-com.me / info@kolashin.travel www.kolashin.travel Tel/fax +382 20 864 254

Crna Gora – Botaničko čudo Na površini od nepunih 14 000km² raste 3.200 viših biljnih vrsta, po čemu je Crna Gora peta u svijetu. Među njima se nalazi 120 endema, a veliki procenat može da se svrsta i u ljekovite bilje.

Montenegro – Botanical wonder There are 3,200 higher plant species growing in the area of less than 14,000 km², which puts Montenegro into the fifth position in the world. There are 120 endemic types among them, and the large percentage can be classified as medicinal herbs.

Nazivi biljaka. Imena biljaka, često su se davala prema geografskim tačkama na kojima su pronađena, ali i po važnim ljudima tog vremena

The names of plants. The plants were often named after geographical points where they were discovered, but also after the

na primjer: Virak Crne Gore, Crnogorska petoprsta, Ljubičica kralja Nikole, Ruža kraljice Milene.

important people of that period, for example the Alchemilla vulgaris of Montenegro, Montenegrin potentilla tonnentilla, King Nikola's violet, Queen Milena's rose.

U bašti se posebno ističu: Molika jedinstveni evropski bor s pet iglica, endem centralnog dijela Balkanskog poluostrva, nalazi se na listi zaštićenih biljnih vrsta.

The garden is especially known for: Pinus Peuce, a unique European pine with five needles, an endemic species of the central part of the Balkans peninsula, part of the protected plant species list.

Orchis morio, Mrazovac Kačun od koje se pravi tradicionalni orijentalni afrodisijak salep. - Wulfenia blecicii - Prokletijska vučica, Acanthus balcanicus - Badelj dugolisi - Arnica montana - Brđanka, Cachrys ferulacea - Koprčevina - Centaurea gjurasinii, Zečina đurašinova, Helleborus - Kukurijek srpski - Hyssopus officinalis - Miloduh, Juniperus sabina - Somina

Orchis morio, Colchicum Autumnale used for the production of traditional oriental aphrodisiac salep. - Wulfenia blecicii, Acanthus balcanicus, Arnica Montana, Cachrys ferulacea, -Centaurea gjurasinii, Chamaecytisus hirsutum, Helleborus - Hyssopus officinalis Juniperus sabina

Baštom upravljaju i održavaju je Daniel Vincek i Zora Marjanović-Vincek.

The garden is managed and maintained by Daniel Vincek and Zora Marjanović-Vincek.

Partizansko spomen groblje na Brezi

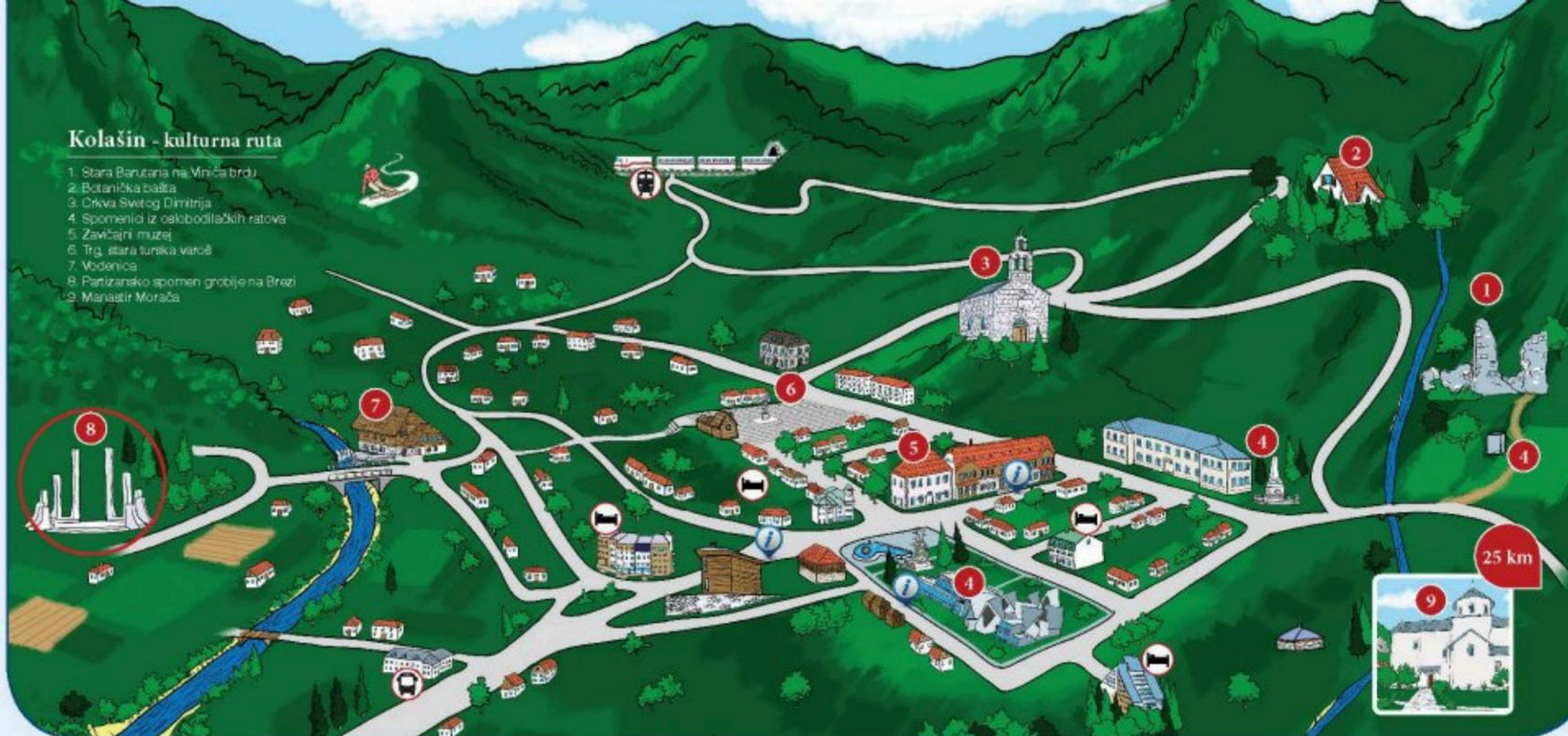
Nalazite se na Brezi, na livadi na kojoj su tokom Drugog svjetskog rata strijeljani rodoljubi iz svih krajeva Crne Gore koji su se nalazili u zatvoru u Kolašinu. Njih preko 72 strijeljano je u periodu

You are at Breza, the meadow where the patriots from all over Montenegro held in Kolasin's prison, were shot. More than 72 of them were shot in the period between March 1942 and May

od marta 1942. do maja 1943. godine. Po završetku rata urađene su humke sa imenima strijeljanih i poginulih partizana i podignut je spomen kompleks – groblje na Brezi, prema idejnom rješenju slikara Momčila Vujsića.

1943. When war ended, the names of shot and partisans killed in battles were put on graves and the memorial complex built, according to a conceptual design of the painter Momčilo Vujsić.

Tokom Drugog svjetskog rata kolašinski kraj doživio je teške dane i velika razaranja. Na stotine ljudi je izgubilo živote, a posebno su teški bili bratoubilački sukobi. Od 1941. do 1944. grad je 18 puta bio bombardovan od strane Nijemaca i Italijana, a čak 23 puta je prelazio „iz ruke u ruku“.

During the World War II, the Kolasin area lived through some difficult moments and suffered large destructions. Hundreds of people lost their lives, and especially devastating and deadly were the clashes between the different sides in the population itself. Between 1941 and 1944, the town was bombed 18 times by German and Italian forces, and the control over it changed hands for 23 times.

Poslije kapitulacije Italije, 1943. godine, ovaj dio Crne Gore bio je slobodan, a Kolašin je tada postao i „ratna prijestonica Crne Gore“. Konačno su ga 29. decembra 1944. oslobodili borci Pete crnogorske proleterske brigade.

Upon the capitulation of Italy, in 1943, this part of Montenegro was free and Kolasin became the "war capital of Montenegro". It was finally liberated on December 29, 1944 by the soldiers of The Fifth Montenegrin Proletarian Brigade.

Partisan Memorial Cemetery - Breza

U drugoj polovini prošlog vijeka Breza je postala jeclan od simbola borbe za slobodu i nezaobilazno mjesto susreta. Tu su se održavali brojni susreti omladine, centralne proslave istorijskih datuma, sjećanja na ustaničke vatre i štafete mladosti. Čak je i kolašinska omladinska radna brigada dobila ime Breza.

In the second half of the last century, Breza became one of the symbols of the fight for freedom and a must visit place. Numerous youth gatherings, as well as central celebrations of historical dates were held here. The Kolasin youth work brigade was even named Breza.

U blizini se nalaze i tri zgrade vojne kasarne, podignute 1905. godine, u vrijeme Knjaževine Crne Gore u kojima je sada smještena vojska Crne Gore.

Three army barracks buildings that are close to it were built in 1905, in the period of the Principality of Montenegro, and Montenegrin army is based there now.

Црква Светог Димитрија

У вријеме Османлијскога Царства, православно становништво у Колашину је имало цркву у Смајлагића Пољу око које су сахрањивани. Касније је око тога гробља основано данашње градско и

During the Ottoman Empire, the Orthodox population of Kolašin had a church in Smajlagica Polje, and a graveyard around it. Later on, today's urban and suburban cemetery was established around the old one. The church was

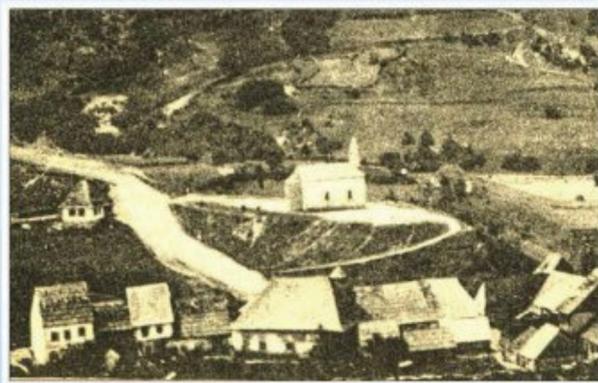

приградско гробље. Цркву су Турци порушили а њене зидове је пронашао руски научник и публициста Павел Ровински, када је 1886. године долазио у Колашин.

destroyed by Turks, and its walls were discovered by the Russian scientist and publicist Pavel Rovinski, during his visit to Kolašin in 1886.

Одлуком Берлинског конгреса, 1878. године, Колашин улази у састав Црне Горе која добија међународно признање. Како у самом граду до тада није постојала ниједна црква, за привремену употребу преуређена је и освјетлана

By the Decisions of the Berlin Congress in 1878, Kolašin became part of Montenegro, which gained international recognition. Since the town itself did not have a church at all until then, a small chapel, which served as a watchtower in Turkish times,

једна мала капела, која је у турско вријеме служила као осматрачница. Црква је посвећена Светом Јовану Претечи. После десет година богоолуђења, због скучености и дотрајалости, а у част десетогодишњице ослобођења Колашина од Турака, на истом мјесту је подигнута 1888. године црква Светог Димитрија. Према тадашњим обичајима, у грађењу цркве учествовали су сви

was redecorated and consecrated for temporary usage. The church was dedicated to St John the Forerunner. After ten years of service, due to lack of space and deterioration, and in the honour of the tenth anniversary of the liberation from Turks, the church of St. Demetrius was built at the same place, in 1888. In accordance to the customs of those times, all the conscripts of Kolašin region

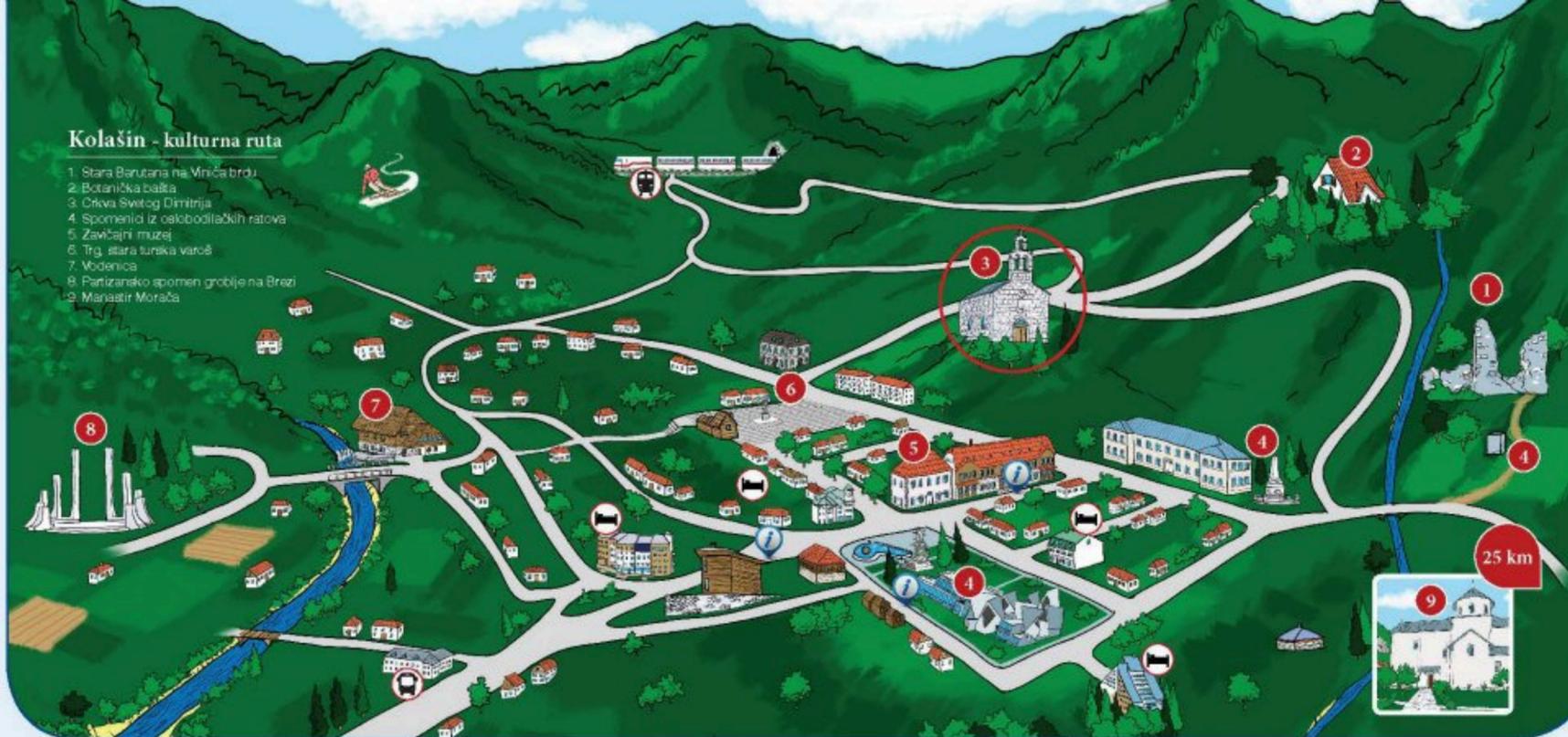
војни обавезници колашинског краја, а радovima је управљао командант колашинског батаљона. Они су прво разидали камен по камен стару цркву, да би потом од истог камена саградили нову цркву посвећену Светом Димитрију. Раскопано је и узвишење на коме се налазила стара осматрачница, а тим материјалом попуњене су околне удолине, наставши тако данашњи заравњени плато. Забијежено је да су у освјештењу цркве учествовали сви свештеници колашинског округа пред мноштвом окупљеног народа и свим главарима околних села.

participated in the construction of the church and the works were managed by the battalion commander. They removed the stones from the old church first, one by one, and then they used the same stones to build the new church dedicated to St. Demetrius. They also excavated the hill where the old watchtower was located and used that material to fill in the surrounding dales, thus creating today's plateau. It is recorded that all the priests of the Kolašin region participated in the consecration of the church, in front of a large number of gathered people and all the distinguished people from the surrounding villages. The Church of St. Demetrius is

Kolašin - kulturna ruta

1. Stara Barutana na Mriča brcu
2. Botanička bašta
3. Црква Светог Димитрија
4. Споменик из ослободилачких ратова
5. Завјешти музеј
6. Трг, стара турска варош
7. Мокеница
8. Партизанско спомен гробље на Брези
9. Манастир Мораца

The Church of St. Demetrius

се овдје развијали под утицајем руске школе. Са десна на лијево у првој зони се приказује икона црквене славе Светог Димитрија. Иконе су рађене на металној подлози оликарском техником темпером.

of the Russian school. From right to left, in the first zone, the icon of patron saint, St. Demetrius is shown. The icons are made on the metal base in the tempera painting technique.

Доласком аустроугарске војске, звоно са цркве је скинуто и однешено, да би било претопљено за потребе насоружања. Исто се дешавало и са звонима околних цркви.

With the arrival of the Austro-Hungarian army, the bell from the church was removed and melted for ammunition. The same thing happened to the bells of surrounding churches.

Црква Светог Димитрија је једнобродна грађевина сазирана од обрађеног камена, са звоником на два спрата и полукружном олтарском апсидом. Типичан је представник градитељске епохе краја 19. и почетка 20. вијека у Црној Гори.

a single nave building built of processed stone, with a two-floor belfry and semicircular altar apse. It is a typical representative of the construction period from the end of 19th and the beginning of the 20th century in Montenegro.

Иконостас, украшен симетрично распоређеним стилизованим биљним мотивима, припада барокним високиим иконостасима, који су

iconostasis, decorated by symmetrically allocated stylized herb motives, belongs to baroque high iconostasis that was developed here under the influence

Натпис уклесан на каменој плочи изнад врата гласи "Овај храм Светог великомученика Димитрија подиже благоверни господар црногорски књаз Никола Први Петровић Његош 1888. године".

The inscription engraved on a stone plaque above the door says: "This temple of the Saint Great Martyr Demetrius is built by the righteous Montenegrin Duke Nikola I Petrović Njegoš in 1888".

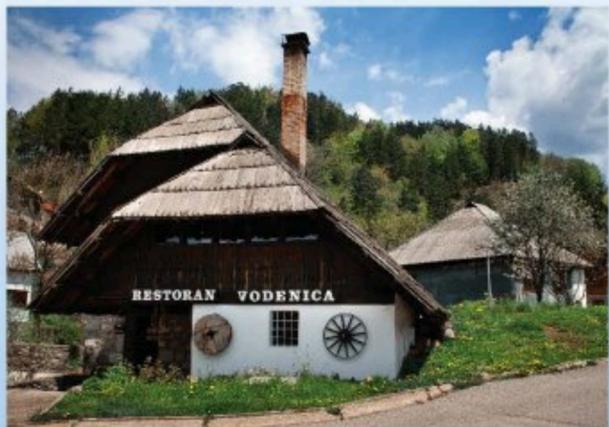
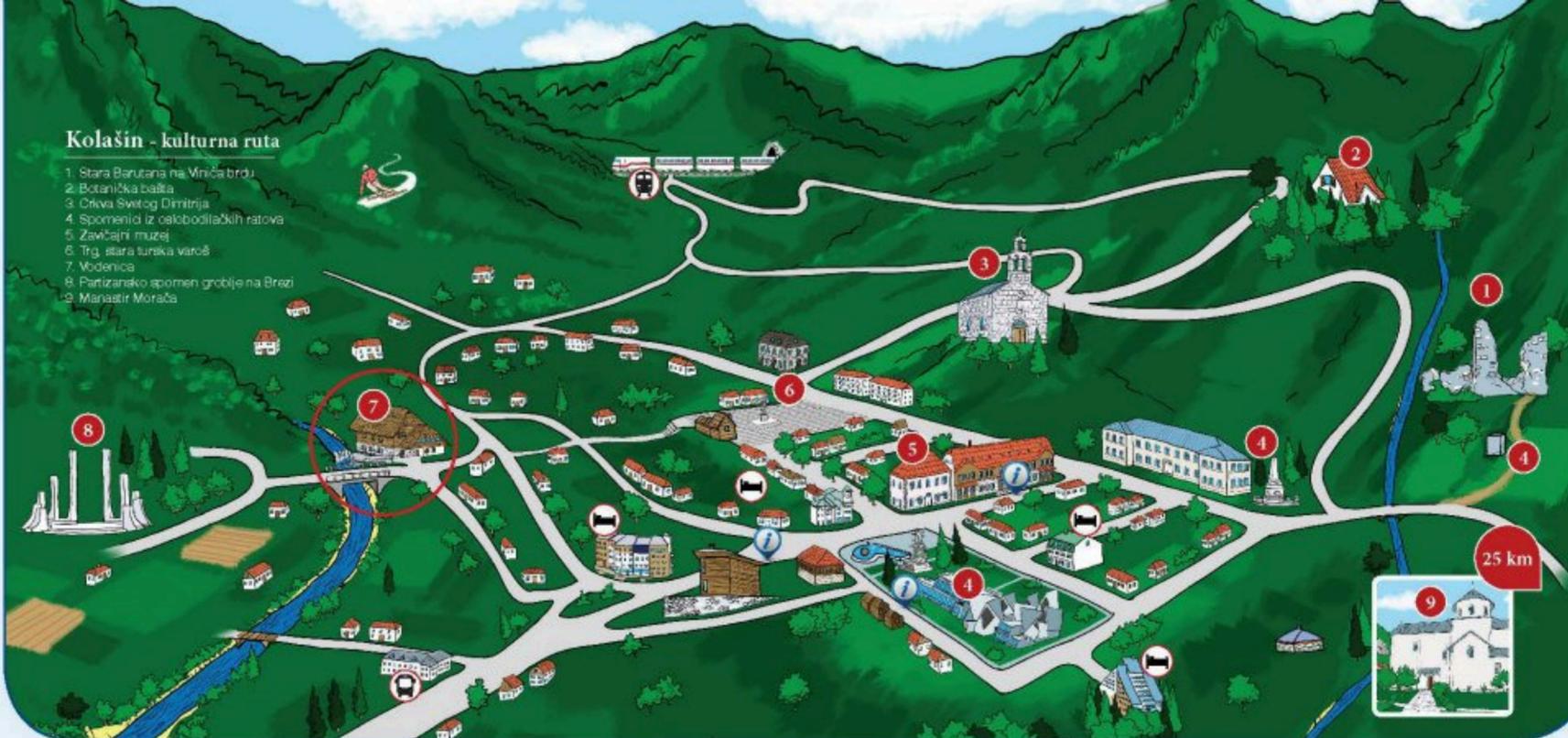
Stara vodenica

Prije 200 godina ovdje, na Kolašinskoj rijeci, nalazila se glavna seoska vodenica. Tu su se okupljali Kolašinci da samleju žito, a prema narodnom vjerovanju ovdje, kao i ostalim vodenicama, noću su se skupljale vile i duhovi. Danas se na mjestu nekadašnjeg mlina nalazi restoran nacionalne kuhinje Vodenica. Iako nije sačuvao pređašnju funkciju, ime i ambijent ostali su isti. U prizemlju restorana još uvijek se

Two hundred years ago, the main village watermill was situated here, at the river Kolasinska. People from Kolasin used to gather here to mill their grain, and according to folklore, fairies and ghosts used to meet there at night, as in other watermills. Today, a National Cuisine Restaurant Vodenica (Watermill) is situated at the spot where the former mill used to be. Even though it has not preserved the former role, the name and ambience have remained the same. Two millstones can still be seen in the ground floor of the restaurant, and our kind hosts are eager to show you how grains used to be ground there. While here, do not leave before tasting some of the regional specialties: polenta (kacamak), gruel, panada, lamb and veal roasted on open fire under the metal bell, kastradina, meat prepared in a rustic manner, cream, and the best-known local specialty Kolasin leaved cheese. Eating polenta (kacamak) here is a special experience. It is not only served in a traditional way, but you will also be advised to eat everything up, because there is

čuvaju dva vodenička kamena, a ljubazni domaćini rado će vam pokazati kako se tu nekad mljelo žito. Dok ste ovdje ne propustite da probate neki od regionalnih specijaliteta: kačamak, cicvaru, poparu, jagnjetinu i teletinu ispod sača, kastradinu, meso na seljački način, kajmak, kao i najpoznatiji lokalni specijalitet kolašinski lisnati sir. Jesti kačamak ovdje je poseban doživljaj. Ne samo što će

a saying here – those who leave some polenta (kacamak) will be left by their boyfriend or girlfriend.

vam ga servirati na tradicionalan način, nego će vas i posavjetovati da sve pojedete, jer kažu da ko ostavi kačamak na tanjiru ostaviće ga momak ili djevojka.

Recept za kačamak na starinski način:

Staviti 1 kg oljuštenog krompira da se kuva i posoliti po ukusu. Kada je krompir gotovo kuvan, ne ocljeđujući vodu dodati 3 - 4 pregršti kukuruznog ili pšeničnog brašna i ostaviti da se kuva. Brašno se tucnjem ili kacamašem probije na sredini i ostavi se da krčka od pola sata do 40 minuta. Kada se skuva, odlije se višak tečnosti, kotao se skida sa vatre i kacamašem se počinja lupati i miješati uz

Polenta (kacamak) recipe - the old-fashioned way of preparing: **Kacamak (polenta) with cream and cheese**

Boil 1kg of peeled potato, salt to taste. When potato is almost ready, stir 3-4 handfuls of corn or wheat flour and leave it on fire. Make a hole in the middle of the flour by pestle and leave it to boil for half an hour to 40 minutes. When it is cooked, pour off the excess liquid, remove it from the fire and start stirring vigorously, returning it to fire from time to time, until the potato is turned into a lump-free paste. Melt 3-4 tablespoons of cream and some cheese in a separate pan and stir it in hot kacamak (polenta),

повremeno vraćanje na ognjište, sve dok se sav krompir ne pretvori u tijesto bez ijedne grudvice.

Tada se u vruć kačamak sipaju u posebnom sudu rastopljene 3 - 4 kašike skorupa i grudva izdobljenog sira, u tolikoj mjeri da se kroz čitav kačamak vidno primjećuju. Kada se to izmiješa kačamak se može jesti. Odlično ide uz kiselo mljeko.

using the amount that can easily be seen through it. When you mix everything up, you can start

eating kacamak (polenta). Yogurt is excellent choice with this dish. If you turn around the Watermill, you can still see the examples of traditional architecture recognizable by its basic construction material – wood. In order to avoid the contact of wood and soil, a stone was used and the roof was usually made in the

Ako se osvrnete, u blizini Vodenice još uvijek možete vidjeti

The Old Watermill

shape of the pyramid. In its nature, these belong to the wider type of Balkans mountain family houses, and locals used to say that these houses were self-made, grown on the spot. They used to be a combination of residential and the space where cattle were kept.

primjere tradicionalne arhitekture prepoznatljive po drvetu kao osnovnom građevinskom materijalu. U cilju izbjegavanja neposrednog dodira drveta sa zemljom koristio se kamen, a krov je najčešće piramidalnog oblika. Po svojim obelježjima pripadaju širem tipu balkanske planinske porodične kuće, a u narodu se za ovakve kuće govorilo da su samonikle, iznikle iz mjesta. One su često objedinjavale stambene i pomoćne objekte u kojima se čuvala stoka.

Jedinstven spoj tradicionalne arhitekture i regionalne kuhinje predstavlja i restoran Savardak, koji se nalazi na putu prema ski centru Jezerine, tri kilometra od centra grada. Savardak je vrsta planinske kolibe, karakteristična za ovo podneblje, kupastog oblika, sa niskim kamenim zidovima i krovom od slame, koja je položena na drvenu konstrukciju od bukovih grana. Osim po specifičnoj arhitekturi, ovaj restoran nadaleko je čuven i po cicvari i kačamaku.

A unique blend of traditional architecture and regional cuisine is represented by the restaurant Savardak, located on the road that leads toward the ski center Jezerine, three kilometers from the town centre. Savardak is a type of mountain hut, characteristic for this region, in the shape of the cone, with low stonewalls and straw roof laid on the beech wood frame. This restaurant is famous not only for its specific architecture but also for its gruel and polenta (kacamak).

Restoran Savardak, Bločnovici
Tel: +382 (0) 69 051 264
Email: savardak@t-com.me

Restaurant Savardak, Bločnovici
Tel: +382 (0) 69 051 264
Email: savardak@t-com.me